

CELOVČANSKI Vestnik

Letnik XVIII.

Celovec, petek, 16. avgust 1963

Štev. 33 [1108]

„Ofenziva“ Afrike

Trije dogodki so posebno značilni za sedanja stremeljenja mladih afriških držav, da bi se v smislu sklepov nedavne konference v Adis Abebi čim bolj uveljavile na mednarodni politični pozornici in si v svetovnih forumih priborile tisto mesto, ki jim gre: razprava v Varnostnem svetu o kolonialni politiki Portugalske in rasistični politiki Južnoafriške unije, vseafriška konferenca zunanjih ministrov v Dakarju in priprave Afrike na letošnje zasedanje Generalne skupščine OZN.

V varnostnem svetu, ki so ga afriške države prisilile, da je spet razpravljalo o Portugalski in Južnoafriški uniji, seveda ni prišlo do povsem zadovoljivih sklepov, ker zahtevne države trenutno še niso pripravljene žrtvovati svojih ekonomskih koristi v teh dveh državah, vendar je že razprava sama po sebi uspeh, da niti ne omenjamo obeh resolucij, ki sta bili po predhodnih »ublažitvah« končno izglasovani. Dejstvo pa je, da je Varnostni svet obsodil tako Portugalsko kakor tudi Južnoafriško unijo in s tem ustvaril možnost, da se obe državi ponovno znajdeti na zahtevni klopi na letošnjem zasedanju Generalne skupščine OZN, kjer bodo afriške in z njimi tudi vse druge demokratične sile sveta lahko pred mnogo širšim forumom opozorile na kolonialistično in rasistično politiko.

Zato se Afrika že zdaj temeljito pripravlja na to zasedanje, o katerem je predsednik alžirske vlade Ben Bela šele pred nedavnim izjavil, da bo »afriško zasedanje«. Na sedanjih konferenci zunanjih ministrov afriških držav v Dakarju so namreč med drugim sklenili, da bodo voditeljem posameznih afriških držav predlagali, naj se osebno udeležijo jesenskega zasedanja OZN. Ben Bela je dejal, da bodo voditelji afriških držav na tem zasedanju preprčljivo nastopili proti kolonializmu in rasizmu, s tem pa bo Afrika spodbudila tudi ameriške črnce v njihovem boju proti rasnemu razlikovanju.

Na konferenci v Dakarju sicer ni šlo vse tako v redu, kot bi bilo potrebno in so se med udeleženci pogajani pojavila številna naspotja. Po večdnevni razpravi pa so tudi v spornih vprašanih dosegli soglasje in sprejeli važne sklepe glede nastopa afriških držav v OZN, kakor tudi v zvezi z nadaljnjimi prizadevanji za uresničitev afriške enotnosti. Eden izmed teh sklepov se nanaša na prihodnji sestanek voditeljev afriških držav, ki bo verjetno prihodnje leto meseca maja v Tunisu. Še pred to drugo vseafriško konferenco na vrhu se bodo ponovno sestali zunanji ministri. Poseben poudarek pa so na konferenci v Dakarju dali vprašanjem, ki so povezana z napori za osvoboditev preostalih afriških področij in bo skupna podpora vseh neodvisnih afriških držav gotovo veliko pomagala osvobodilnim gibanjem v tistih deželah, ki se še niso otresle tujega gospodarstva.

Po vsem tem je pričakovati, da bodo afriške države na bližnjem zasedanju Generalne skupščine OZN zelo aktivne in je že danes jasno, da bodo velik del svoje aktivnosti usmerile na obravnavanje problemov, ki so kakorkoli povezani s politiko rasizma in kolonializma. Vendar pa s tem njihova dejavnost ne bo izčrpana. Afrika je v »ofenzivi« tudi proti OZN sami in proti njenim ustanovam, kjer hoče doseči večje zastopstvo in s tem večji vpliv pri obravnavanju važnih mednarodnih problemov. Pri tem se sklicuje na dejstvo, da je v zadnjih letih postalo neodvisnih mnogo afriških držav, kljub temu pa se njihovo zastopstvo v posameznih ustanovah svetovne organizacije — predvsem v Varnostnem svetu in v Ekonomsko-socialnem svetu doslej še ni spremenilo oziroma izboljšalo.

Kakor je pokazala prej omenjena razprava v Varnostnem svetu, Afrika tudi pri teh svojih prizadevanjih ne bo imela lahkega stališča. Večina afriških držav je proti blokovski politiki in zato pri zagovornikih take politike na »slabem glasu«. Toda v svetu čedalje bolj prevladujejo načela miroljubne koeksistence in v tej perspektivi se tudi Afriki odpirajo nove možnosti, da bo našla razumevanje in podporo vseh tistih sil, ki si iskreno želijo miroljubno sožitje in enakopravno sodelovanje med državami in narodi.

Že cela vrsta držav je podpisala

moskovski sporazum o delni prepovedi jedrskih poskusov

Odkar so zunanji ministri Amerike, Sovjetske zveze in Velike Britanije v Moskvi podpisali sporazum o delni prepovedi jedrskih poskusov, je tudi vsem drugim državam dana možnost, da se pridružijo sporazumu med tremi velikimi silami. Te možnosti se je doslej poslužila že cela vrsta držav iz vseh kontinentov, katerih predstavniki so sporazum podpisali v eni izmed prestolnic treh velesil, mnoge druge države pa so se načelno tudi že izrekle za sporazum in je njihov formalni podpis le še vprašanje časa. Tako je pričakovati, da se bo v najkrajšem času pridružila sporazumu pretežna večina vseh držav sveta, kar je najboljši dokaz, da je svetovna javnost sprejela sporazum kot važen prispevek k stvari miru.

Le peščica držav je sporazum načelno odklonila — med njimi so Kitajska, Francija, Koreja, Albanija in Vietnam — medtem ko se je Zahodna Nemčija po prvotnem oklevanju končno le odločila za sporazum. Pač pa je bonnska vlada tudi ob tej priložnosti pokazala, da je pravzaprav njena politika največja ovira na poti sporazumevanja med Vzhodom in Zahodom. Pozitivno stališče do sporazuma je Bonn zavzel namreč šele potem, ko je bila na njegov račun izrečena najostrejša kritika, in to ne le s strani vzhodnih držav, marveč še prav posebno odločno v Ameriki.

V svojem trmastem vztrajanju na stališču, da je zahodnonemška vlada edini zastopnik obeh nemških držav, je Bonn kot pogoj za pristop k moskovskemu sporazumu zahteval

U Tant o moskovskem sporazumu:

Končni cilj je popolna razorožitev

Generalni sekretar Organizacije združenih narodov U Tant se je na poti iz Moskve, kjer je prisostvoval podpisu sporazuma o delni prepovedi jedrskih poskusov, za kratek čas ustavil v Kopenhagenu, kjer je poudaril, da se je ozračje v mednarodnih odnosih po podpisu moskovskega sporazuma v veliki meri popravilo. Sedaj je na človeštvu — je dejal — da spremlja razvoj dogodkov in dela za nadaljnji napredek, kajti končni cilj je popolna razorožitev. Izrazil je upanje, da bodo v tej smeri delale vse države članice OZN tudi na letošnjem zasedanju Generalne skupščine.

Da je sporazum o delni prepovedi jedrskih poskusov le začetek novega obdobja v odnosih med Vzhodom in Zahodom, poudarjajo tudi v prestolnicah treh velikih sil, kjer so si edini v mnenju, da bodo morali prvemu koraku slediti še nadaljnji napor. Predsednik sovjetske vlade Hruščov, ki je po podpisu sporazuma razgovarjal z ameriškim zunanjim ministrom Ruskom in drugimi člani ameriške delegacije, je sporazum imenoval zgodovinski akt, hladno vojno pa je primerjal z velikanskim starim hrastom, ki ga ni mogoče podreti z enim udarcem sekire, ampak le s potrpežljivim delom. V Moskvi podpisani sporazum pa je ocenil kot dobro zdravilo za bolno družbo in kdor se mu upira, »bi moral k psihiatru«.

Ameriški predsednik Kennedy je pred začetkom razprave o sporazumu v senatu zahteval od senata, naj ratificira sporazum kot instrument za »povečanje varnosti ZDA« in kot »korak na poti v svet brez nevarnosti in svet miru«. Zunanji minister Rusk pa je v svojem govoru pred senatom izrazil prepričanje, da bo s Sovjetsko zvezo mogoče doseči še nadaljnje sporazume, s katerimi bo zmanj-

od Amerike in Velike Britanije posebna jamstva, da ne bosta priznali Vzhodne Nemčije. Ameriški zunanji minister Rusk se je po svojih razgovorih s predsednikom sovjetske vlade Hruščovom na povratku domov ustavil v Bonnu, kjer je razprl pomisleke Adenauerja in njegovih smiseljnikov. Zaradi tega je bil v ameriškem tisku deležen ostrih kritik, češ da njegov »poklon« Adenauerju nikakor ni bil potreben, »kajti če je trajna razdelitev Nemčije cena, ki jo morajo Nemci plačati za to, ker so spravili svet v drugo svetovno vojno, naj bodo Nemci tudi pripravljeni, da danes plačajo to ceno«.

Tako odločnih in nedvoumih besed na račun Adenauerjeve politike doslej v Ameriki še ni bilo slišati in je torej razumljivo, da se je Bonn v zadnjem trenutku le zbal nadaljnega drsenja v popolno izolacijo.

šana nevarnost novega oboroženega spopada, med tem ko sedanji sporazum po njegovem mnenju predstavlja oviro za oboroževalno tekmovalstvo.

Predsednik britanske vlade Macmillan je v tej zvezi poudaril, da se je z moskovskim sporazumom »začel proces popuščanja napetosti, kar je treba pozdraviti«, medtem ko je britanski zunanji minister lord Home izjavil, da je po njegovem mnenju pričakovati, da bodo po ratifikaciji moskovskega sporazuma v ameriškem senatu storjeni nadaljnji koraki za sporazumevanje med Vzhodom in Zahodom. Britanski premier Macmillan je hkrati izrazil pripravljenost udeležiti se sestanka na najvišji ravni, če bi tak sestanek dobro pripravili in če bi bil zagotovljen njegov uspeh.

Vsekakor je pričakovati, da se bodo odnosi med Vzhodom in Zahodom še naprej odvijali v vzdušju, ki je bilo doseženo s sedanjim sporazumom. Do prvih kontaktov bo prišlo že v nekaj tednih, ko se bodo zunanji ministri treh velikih sil ponovno sestali na zasedanju Generalne skupščine OZN.

Sprejem ob „Jugoslovanskem dnevu“

na letošnjem Koroškem velesejmu v Celovcu

Prejšnji petek zvečer je bil v slavnostni dvorani celovške Trgovinske zbornice sprejem, ki ga je jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Boris Trampuž priredil ob tradicionalnem „Jugoslovanskem dnevu“ na Avstrijskem lesnem sejmu — Koroškem velesejmu. Sprejema se je udeležilo veliko število predstavnikov Koroške in Jugoslavije, med njimi predsednik deželne zbornice Rudolf Tillian, deželni glavar Ferdinand Wedenig s soprogom, namestnik deželne zbornice glavarja Hans Sima ter deželna svetnica dr. Hans Kerstnig in Herbert Bacher, zastopniki političnih, gospodarskih in kulturnih ustanov ter zastopniki slovenskih organizacij na Koroškem, z jugoslovanske strani pa so bili navzoči tudi veleposlanik na Dunaju Ivo Serajčič s soprogo ter člani jugoslovanske delegacije, ki se je prejšnji dan udeležila otvoritve velesejma. Hkrati je bil to poslovilni sprejem sedanjega generalnega konzula Trampuža, ki bo tekom avgusta odšel na novo službeno mesto.

Vsakoletni „Jugoslovanski dan“ poudarja pomen jugoslovanske udeležbe na celovškem velesejmu, kjer je Jugoslavija že dobrih deset let stalni gost. Letos je v jugoslovanskem paviljonu spet prirejena kolektivna razstava, na kateri sodeluje 42 podjetij iz Slovenije in 19 podjetij iz Hrvaške; poleg tega razstavljajo tri jugoslovanske podjetja v okviru splošnega sejma in prvič je tokrat zastopana tudi Reka s svojim pristaniščem.

Letošnja udeležba Jugoslavije na celovškem velesejmu se precej razlikuje od prejšnjih let, ker daje mnogo večji pomen kot doslej industriji. Posebno močno je zastopana metalna industrija, saj razstavlja svoje proizvode kar 19 podjetij. Sledi ji elektrotehnika s 10 podjetji in kemična industrija s 5 podjetji. Med „tradicionalnimi“ panogami je seveda na prvem mestu živilska industrija, katero zastopa 13 podjetij. Poleg tega razstavljajo še podjetja tekstilne industrije in industrije usnja, lesne industrije ter domače in umetne obrti. Velik poudarek pa je dan tudi propagandi za turistične privlačnosti Jugoslavije.

Jugoslovanska razstava po svoji pestri in okusni ureditvi tudi letos vzbuja veliko zanimanje tako med obiskovalci velesejma kakor že posebno med poslovnimi krogi.

Rasistični izgredi v Ameriki se nadaljujejo

Po kratkem »premirju« se rasistični izgredi v Ameriki spet stopnjujejo in je prišlo do novih spopadov med demonstranti in policijo, katere je aretirala večje število črncev, ki so zahtevali enakopravnost z belim prebivalstvom. Nekaj ameriške filmske igralka, ki se je udeležila take demonstracije kljub svoji beli koži na strani črncev, je bila zaradi tega »zločina« obsojena na šest mesecev zapora. V New Yorku je bil neki črnc zaklan na odprti cesti, v Jersey cityju pa so beli rasisti ustrelili 14-letno črnsko deklico. Medtem so v teku zadnje priprave za veliko demonstracijo proti rasizmu, ki bo 28. avgusta v Washingtonu.

„Mala vojna“ na Južnem Tirolskem

Novi val dinamičnih atentatov na Južnem Tirolskem, o katerem smo kratko poročali že v zadnji številki našega lista, se je medtem razvil v pravo „malo vojno“. V soboto zvečer je skupina teroristov začela z avtomatskim orožjem obstreljevati neko carinsko postojanko blizu italijansko-avstrijske meje, na kar so italijanski cariniki takoj odgovorili z ognjem in je streljanje trajalo skoraj 20 minut. Po tem dogodku je več ko 10.000 italijanskih vojakov-alpinistov začelo sistematično preiskovati vso pokrajino in je samo v mestu Bozenu več ko 2000 karabinjerjev preiskovalo hiše.

V teku preiskav so blizu meje aretirali nekega južnega Tirolca, ki je šele kratko pred tem dogodkom prispel čez mejo iz Avstrije in nosil s seboj dve vojaški puški, daljnogled in drugo orožje. Skupine teroristov, ki je obstreljevala carinarnico, pa doslej policiji ni uspelo izslediti, čeprav so preiskali vsako posamezno hišo in izvedli zasliševanja.

Razumljivo je novi val atentatov na Južnem Tirolskem sprožil silno ogorčenje v italijanski javnosti, kjer so prepričani, da prihajajo iniciatorji takih akcij iz Avstrije in Zahodne Nemčije. Jasno se je uradna Avstrija odločno distancirala in obsodila uporabo sile pri reševanju južnotirolskega vprašanja. Nasprotno pa določeni krogi v Avstriji svojega navdušenja kar ne morejo prikriti in bi podobne metode očito hoteli uporabiti tudi pri nas na Koroškem, kakor kaže opozorilo anonimnega „junaka“, ki je v ponedeljek po telefonu klical sedež Zveze slovenskih organizacij v Celovcu in zagrozil: „Heite Nacht fliegt eier Loger in die Luft!“

Lovro Kuhar — Prežihov Varanc

Ljudje pod Uršljo goro

Na Uršlji gori stoji cerkev, ki so jo pred več ko tri sto leti postavili kmetje iz njenega vzhodja za zveličanje duš svojih prednikov, ki so bili šli vsi v luteransko vero. Poleg cerkve je pred štiridesetimi leti nemški Alpenverein postavil turistovski dom. Okrog teh dveh stavb stojita še dve gostilni, ki sta bili nekaj ovčji staji.

Takrat še na tem koncu naše dežele ni bilo partizanov. Okupator je tlačil deželo in ljudje so tiščali glave k tlom, ker niso vedeli, kako še bo. Toda nekega lepega dne se je kmalu pokazalo, kako bo.

Nekega dne, že zjutraj je začel goriti turistovski dom. Gorel je mogočno, z visokim plamenom, ker je bila streha smoltnata. Ljudje v dolinah so se spraševali, kaj je to. Nemci so strmeli proti gori in molčali. Bila je njihova postojanka, ki je gorela tako mogočno.

Takrat še ni bilo partizanov v tem koncu naše dežele.

A že drugi dan je šlo od hiše do hiše:

»Partizani so zažgali.«
Kdo ve od kod so prišli, nekje iz štajerske dežele, in so zažgali tisto veliko lepo hišo, da je pocvetela kakor kup hoste. To je bil prvi plamen naše borbe, ki se je videl tja daleč v nemške kraje.

Drugi dan je šel Štajnarjev Lojz v les, prvi iz teh krajev. Navaden tesač je bil, ki je sproti lahko pojedel, kar je zaslužil. Šel je v lesove pod goro in ni ga bilo več. Ljudje so rekli:

»Tak lahko gre, ker nima nič izgubiti.«

Sem pa tja se je pokazal h kaki hiši, da so mu dali jesti in, ko je odhajal, je rekel ljudem:

»Nas bo kmalu več.«

Ljudje so majali z glavami in niso mogli takoj razumeti vsega tega.

Potem je nekega dne na gori spet gorelo. Nemci so odgovorili za turistovski dom. Goreli sta obe gostilni, ki sta bili včasih ovčji staji in od katerih je bila ena za farovž pri cerkvi na gori. Tedaj so Nemci nosili glave pokonci. Bili so tisti, ki so zažgali ti dve hiši. Zažgali so jih zato, da bi se v njih ne mogli skrivati partizani.

Ali partizanov takrat še ni bilo na tem koncu naše dežele. Bili so daleč tam za solčavskimi planinami in le včasih je kaka čudna novica prodrla do Uršlje gore. Le Štajnarjev Lojz je bil v gori, ta divjak. Ljudje okrog gore so stikali glave in si mislili:

»Nekaj že mora biti, drugače bi Nemci teh bajt ne zažgali.«

Nemci, ki so tako ponosno strmeli na goro, ko sta goreli ti dve bajti, so sami dali signal, da so v borbi za to prečudno goro.

Izpod gore pa so takrat izginili v goro štirje drugi fantje. Dva sta bila taka, ki nista imela ničesar zgubiti, ker sta bila brata Štajnarjevega Lojza, dva sta bila kmečka sinova, ki sta imela kaj izgubiti.

Potem je nekega lepega dne zagorelo pri Siserniku, najvišjem kmetu pod goro. Videlo se je po celi dolini do Celja, kako gori. Zakaj gori? Ali žge Sisernik »novne«, kakor so to včasih delali. Sisernikovi predniki, ko so krčili svet in brali Trubarjevo sveto pismo krive vere.

Prišla je novica:

»Nemci so zažgali, ker so pri Siserniku skrivali partizane.«

Ljudje pod goro so zadrževali sapo. Siserniki so prignali živino k sosedom, kolikor so jo mogli oti. Večinoma so jo pograbili Nemci in jo odgnali. To je bilo na južni strani gore. Na severni strani gore je odšlo po Sisernikovem požaru spet pet fantov in mož v hribe. Pet mater in žena je začelo plakati pod goro. Iz lesov je odmevalo:

»Kje je Štajnarjev Lojz?«

Štajnarjevega Lojza ni bilo nikjer in gora je postala spet tiha, kot grob.

Nato je prišla zima in pozimi ne gori rado, ker je sneg. Nemci so rekli, da bodo zmagali, ker so prodrli daleč na Rusko do Stalinograda in je cela Evropa pred njimi na kolenih. Pod goro je bilo še veliko kmečkih hiš. Ali nekega dne, ko še ni bilo vigredi pod goro, je začelo goriti pri Obretanu. Ljudje so pod goro čakali, da bi zvedeli, zakaj je pogorelo, toda nikogar ni bilo, da bi jim povedal in razložil, zakaj od Obretana ni bilo žive duše v dolini. Potem so zvedeli, da so vso živino odgnali Nemci v trg in jo pojedli, a ljudi so odgnali zvezane na postajo in jih odpeljali kdo ve kam, Obretanove hiše ni bilo več.

Kmalu nato je pogorelo pri Jelenu. Tudi tukaj so zažgali Nemci. Tisto leto je še pogorelo pri Logarju in Veranci, nato pri Navorniku in potem še pri Macigoju. Povsod so požigali Nemci, vse poropali in ljudi odgnali na Nemško v svoja taborišča. Le nekaterim se je posrečilo pobegniti v goro. In tako so goreli kmečki domovi po visokih in nizkih legah in gora je bila skoraj zmerom zavita v dim, kadar ni bila pokrita z oblaki. Bilo je, ko da bi se prebivalci spet povrnili k novim, kakor takrat, ko so krčili svet in prežigali polja. Gora je vsa dimasta strmela v doline pod seboj, kakor bi se ne mogla načuditi temu, kar se godi okrog nje.

Štajnarjev Lojz se je umaknil globoko v goro in ga ni bilo iz nje. Potem se je nekega dne le oglašil. Zgodaj zjutraj je zagorel velik ogenj

v vasi pod goro. Tam so napravili Nemci, kmalu potem ko so prišli, veliko leseno barako in so rekli, da je to otroški vrtec. Nato so se nastanila v tej baraki mlada dekleta iz Nemčije, ki so tam opravljala delovno službo, to se pravi, da so pomagala delati tistim kmetom, ki so bili nemški podrepaniki, zato se je iz vasi razlegalo petje hitlerjanskih pesmi.

Ko je baraka gorela z velikim plamenom, so tista nemška dekleta stala okrog ognja in plakala na ves glas nad to deželo, ki se ni dala pokoriti. Tedaj so jih obstopili možje, ki so prišli iz gore, in so jim rekli, da morajo zapustiti vas v štirindvajsetih urah, ako si hočejo rešiti življenje.

»To je slovenska zemlja.«

Še tisti dan so dekleta povezala svoje culice in so odšla in se niso nikoli več vrnile, čeprav so nekatera še gredoč vpila nazaj proti gori:

»Me se bomo še vrnile, to je nemška zemlja.«

Zato so potem zaprli nekaj ljudi iz okolice.

Nemci so ošabno hodili po deželi in trdili, da bodo zmagali, čeprav so časopisi pisali, da so jih začeli goniti iz Rusije nazaj. Pravili so, da delajo nepremagljivo orožje, ki bo ves svet zrušilo v prah in pepel.

razno listje, korenine in druge odpadke, ki so jih potem vozili tja k tovarni, kjer so ljudje te stvari morali jesti. Kmalu je tovarna s tistimi rjavimi barakami pokrila pol doline. Na zapadni strani gore je bila ista stvar s svinčnim rudnikom. Gora je bila na vseh koncih in krajih navrtana in iz nje je tekla svinčena ruda v velike plavže, od koder se je potem cedil vojni material.

Bilo je hudo. Gora je dala že toliko žrtev, toliko gorskih domov je bilo že prah in pepel, tovarne pa so delale neumorno dalje. In tam so bili ljudje, ki so včasih prvega maja hodili v dolgih procesijah po cestah z rdečimi zastavami. Ali do njih Štajnarjev Lojz ni prodrl.

Prodrl je tudi tja. Nekega dne se je zvedelo, da je šlo nad sto knapov izpod gore v hribe. Kmalu nato se je zvedelo, da so gošarji porušili veliko industrijskega tira pri rudniku in potem je zgorela velika žaga, ki je delala samo za vojno. Gorela je teden dni in gora sedaj ni bila zavita le v dim tistih hiš, ki so jih požigali Nemci, ampak tudi tistega, ki jih je žgal Štajnarjev Lojz. Bog ga ohrani tega divjaka grdega. In iz tiste tovarne, kjer je noč in dan teklo žareče jeklo, je nekega dne ušlo dvajset mladih fantov in mož v gore in z njimi tudi sam obratovodja. Dvajset mater

In ker duhoven ni znal slovenski, je bilo tudi konec opravila. Pred cerkvijo so potem gošarji imeli shod, potem so šli nazaj v goro, od koder so prišli. Ljudje so otrpnili, ali ko bi smeli, bi kričali od velike notranje sreče, ki je napolnila njihova srca. Po tem opravilu je odšlo v hribe več ljudi, med temi tudi pet deklet, ki so tako postale prve partizanke tiste gore.

Tista zima je bila huda, padlo je veliko snega in mraza ni hotelo biti konec. Navzlic temu je bila gora vsa živa ljudi. Ljudje v gori so začeli živeti z ljudmi pod goro, ki so jim nosili in vozili hrano med skale, ki so jim nosili pošte, ki so z vpregami brisali sledove za njimi.

Pod goro je bilo tudi nekaj nemških podrepanikov, katerim so hribovci odganjali živino in odjemali živeže zato, ker so bili izdajalci Štajnarjevega Lojza. Tedaj so se zbrali tisti podrepaniki in so šli v Celovec prosit nemško oblast, da bi ta poslala stalno posadko v vas pod goro, da bi oni sami brezskrbno mogli živeti. Posadka je kmalu nato res prišla pod goro in z njo je prišlo gorje nad njene prebivalce.

Novi kresovi kmečkih domov so zagoreli okrog gore in vedno več ljudi je romalo v nemška taborišča. Dva izmed kresov sta bila posebno krvava, zakaj Nemci so jih netili z ljudmi, z živimi ljudmi. K Roženku pod goro so prišli Nemci rekvirirali in domačini so se jim zoperstavili. Trije Roženkovi sinovi so morali to plačati s svojimi mladimi življenji. Lastno hišo pa je zažgala njihova sedemdesetletna mati, preden je pobegnila v goro, ker ni hotela, da bi sama gora dobila nemško postojanko pod njeno streho.

Še bolj krvav je bil kres na Breznici pri Rakitniku. Tja so prišli Nemci, da bi našli sina, ki je baje iz gore hodil domov. Ker so ga res našli doma, so zažgali domačijo skupaj z ljudmi. Sedem ljudi je zgorelo takrat v tej hiši. Na prebivalce pod goro je legel duh ožganega mesa in bilo je hudo. Ali bo gora to vzdržala.

Gora je nato odgovorila, kakor je bilo zapisano. Neke noči so prišli hribovci in so odgnali v goro tistega podrepanika, ki je gnal nemško deputacijo v Celovec prosit pomoči za izdajalce in odpadnike. Prav pod vrhom gore je padel strel in z njim vred tudi tisti odpadnik. Potem so ga Nemci našli in so napravili velik pogreb, ali daleč stran od gore, v trgu. V vas pod goro si niso upali. Tako je gora kaznovala svojega nezvestega sina.

Ali nemška zver je bila še močna. Za tistega odpadnika je moral dati svoje življenje ubogi bajtar, Prežihov Anza, ki so ga ubili neko jutro na domu v coklah. Ta jim je bil najbolj v napoto. Pod goro je bilo hudo, ljudje so otrpnili, ker niso videli ne konca ne kraja. Štajnarjev Lojz se je spet zakopal v gozdove in malo je bilo slišati o njem. Le živ je še bil in dokler je živ on, je živa tudi gora. Okrog gore se je naselil strah in ta ni popadel le ljudi, ki so upapolno zrl v goro, ampak tudi tiste, ki so s strahom zrl vanjo. To so bili odpadniki, ki so pričeli zapuščati svoje domove in se seliti v bližnja mesta in trge, kjer so bili varnejši pred goro.

To je vžigalo ljudem pod goro novega poguma. Ali najbolj živo je vžgal Mihevo sin izpod gore takrat, ko je bila potreba največja. Ta sin je študiral na Dunaju, ko je bila gora že vsa živa ljudi. Njegov oče se je na smrt bolan vrnil iz zaporov in ležal doma. Sin se je neke noči pripeljal z vlakom z Dunaja in je šel v goro, naravnost v goro mimo rodne hiše, ne da bi se gredoč ustavil pri bolnem očetu. Takrat so ljudje še huje otrpnili, kakor pa takrat, ko so pod goro goreli živi ljudje. Zgrozili so se pred tisto tajno silo, ki goni sinove iz tujine mimo rodnih hiš v goro.

Vojna je šla dalje. Tovarna v dolini in plavži za goro so še vedno delali noč in dan nepremagljivo orožje za zmago fašizma. Ali ta zmaga se je vedno bolj odmikala. Vedno več peči in vedno več strojev je ostalo praznih, ker so jih delavci zapuščali in bežali v goro. Gora je nesprenjena strmela okrog sebe, njene skale in pečine so bleščale kakor pred vojno, ko so ljudje mirno živeli okrog nje. Prišla je nova zima in bližala se je nova pomlad.

Takrat je planilo iz gore:

»Štajnarjev Lojz je padel.«

Takoj nato je izza Pohorja zažarelo sonce svobode.

Tisti, ki je prvi izročil svojo usodo gori, ker ni imel ničesar izgubiti, je zadnji dal gori svoje borno življenje zato, da so ga njeni prebivalci zopet lahko uživali.

in sestra je zaplakalo ne zato, ker bi plakale za gošarji, ampak zato, ker je bilo v dolini hudo. Tovarna je pokazala, da spada k deželi pod goro.

Neke jesenske nedelje je prišel Štajnarjev Lojz v vas pod goro. V cerkvi je bilo oznanjeno opravilo, zakaj od nekega je prišel nemški duhoven, da bi oznanjal božjo besedo sredi klanja ljudi in požiganja hiš. In k temu opravilu je prišel tudi Štajnarjev Lojz, toda ne sam, ampak s celo četo svojih tovarišev. S seboj so nosili veliko slovensko zastavo. Obkolili so vas in postavili stražo, potem so se podali v cerkev. Med opravilom so bili lesni verniki čudno tihi, ko pa je nemški duhovnik začel govoriti faranom v nemškem jeziku, je Štajnarjev Lojz glasno zavpil proti njemu:

»Duhoven, povej po slovensko, da te bo narod razumel!«

Ta teden vam priporočamo

LEPOSLOVNE KNJIGE

Louis Adamič: **SMEH V DŽUNGLI**, 416 str. pl. 25 šil.
 France Bevk: **KAPLAN MARTIN ČEDERMAC**, 224 str. br. 20 šil.
 Stanko Cajncar: **SLOVEN IZ PETOVJE**, 192 str. ppl. 8 šil.
 Fran S. Finžgar: **POD SVOBODNIM SONCEM**, 464 str. pl. 72 šil.
 Oskar Hudalec: **KRIŽAR LENART**, 568 str. ppl. 91 šil.
 Anton Ingolič: **NA SPLAVIH**, 284 str. ppl. 46 šil.
 Juš Kozak: **ŠENTPETER**, 432 str. pl. 55 šil.
 Miško Kranjec: **MLADOST V MOČVIRJU**, 608 str. pl. 115 šil.

PRIROČNIKE ZA VSAK DAN

SLOVENSKI PRAVOPIS, 1056 str. polusnje 175 šil.
 France Tomšič: **NEMŠKO-SLOVENSKI SLOVAR**, 1368 str. pl. 120 šil.
 France Tomšič: **SLOVENSKO NEMŠKI SLOVAR**, 952 str. pl. 100 šil.
SLOVENSKA SLOVNICA, 336 str. ppl. 34 šil.
 Ivan Špolar: **ZA KRMILOM**, nasveti šoferjem, 176 str. ilustr. br. 10 šil.
 Ing. Mitja Tavčar: **ELEKTRIKA ZA DOMAČO RABO**, 176 str. ilustr. br. 10 šil.
 Špolar-Tavčar: **STANOVANJE**, oprema in ureditve, 144 str. ilustr. br. 10 šil.
VELIKA SODOBNA KUCHARICA, 732 str. in 16 str. sl. pril. ppl. 85 šil.

SLIKANICE ZA OTROKE z večbarvnimi ilustracijami

GULIVER V DEŽELI VELIKANOV 12 šil.
PIKAPOLONICA 33 šil.
FANTA MALA AFRIKANKA 17 šil.
VESELA ABECEDA 26 šil.
ZGODBA IZ ZOOLOŠKEGA VRTA 18 šil.
SNIGULIČICA 8 šil.
MOJI PRIJATELJI 17 šil.
JEŽEVA HIŠICA 22 šil.
PASTIRČEK 14 šil.
SONČNA GORA 20 šil.
O ŽABICAH V RDEČIH KAPICAH 16 šil.

Knjigarna „Naša knjiga“
Celovec, Wulfengasse

Tschojerjeve omare za prekaževanje in shrambo mesa

Totalizirane z najnovejšo notranjo izolacijo iz vbrizganega azbest-cementa, obnovljene s šamotnim kuriščem, v dveh izvedbah „Kmečki ponos“ in „Kmečki prijatelj“. Različne velikosti! Brezkonkurenčne cene. Jamčimo za prvovrstno prekaženo meso, tisočkrat preizkušena in za vsako gospodinjstvo shramba za vse letne čase. Enostavno upravljanje, popolnoma avstrijski proizvod, odlikovan z 2 zlatimi in 2 srebrnimi kolajnami. Dobava od podjetja Dropolje - Tröpolach. Plačilne olajšave, tri mesece brez obresti.

WILHELM TSCHOJER

TRÖPOLACH, GAILTAL, KÄRNTEN : 0 42 84 / 23 6 04

Zahtevajte še danes brezplačne prospekte in brezplačno nasvetovanje s strani naše strokovne zunanje službe.

Pri nakupu razstavljenega izdelka povrnemo prevozne stroške. Obiščite me na Koroškem velesejmu na mojih obeh razstaviščih na prostem in v halji 4, koja 13!

Sovjetski znanstveniki predlagajo:

Mednarodno sodelovanje pri načrtih za pošiljanje ljudi na Luno

Angleški astronom sir Bernard Lovell, ki je pred nedavnim obiskal Sovjetsko zvezo, kjer se je razgovarjal z glavnimi sovjetskimi znanstveniki, je sporočil voditeljem ameriškega vesoljskega programa, da se je Sovjetska zveza odrekla svojemu lastnemu načrtu, da pošlje človeka na Luno, marveč bi želela ta program uresničiti z mednarodnim sodelovanjem.

Razlogi, zaradi katerih se je Sovjetska zveza odrekla načrtu, da pošlje človeka na Luno, so — kakor pravi Lovell — naslednji: 1. Sovjetski znanstveniki vsaj za sedaj ne vidijo možnosti, da bi zaščitili kozmonavte pred smrtno nevarnostjo sončnega žarčenja. 2. Z gospodarskega vidika je sedaj nemogoče poslati na Luno zadostno količino materiala, ki naj bi zagotovil uspešen izid izstrelitve z možnostjo vrnitve na Zemljo. 3. Sovjetska akademija znanosti je prepričana, da bo moč znanstvena vprašanja v zvezi z raziskovanjem Lune rešiti hitreje in z manjšimi stroški v okviru sovjetskih programov, ki predvidevajo pošiljanje kabin z aparati na Luno.

Lovell je izjavil, da predvideva, da bo Sovjetska zveza skušala v nekaj mesecih doseči „lahen pristaneč“ vesoljske ladje brez posadke na Luni. Dodal je, da je mogoče, da bodo sovjetski znanstveniki skušali leta 1965 ali 1966 postaviti v tir okoli Zem-

lje v višini 320 kilometrov astronomski observatorij, na katerem bodo znanstveniki. Ti bi ostali na tiru okoli Zemlje približno teden dni in bi se vrnili na Zemljo, takoj ko bi se pokazalo, da postaja sončno žarčenje smrtno nevarno.

Ravnatelj ameriške ustanove za osvajanje vesolja NASA ja na Lovellovo sporočilo odgovoril, da, če je sovjetska akademija znanosti zainteresirana na takem ali drugem mednarodnem sodelovanju na področju vesoljskih načrtov, „mi z zanimanjem upoštevamo možnost nadaljnje proučitve zadeve z razgovori med sovjetskimi znanstveniki“. Prav tako pa sta tudi že dva ameriška senatorja izrekla željo po sovjetsko-ameriškem sodelovanju na tem področju in poudarila, da bi skupno sodelovanje omogočilo obema državam velike prihranke.

Iščemo za Švico (St. Gallen) spretno šivilje po možnosti z dobrim predznanjem. Priučitev mogoča. Smo moderna oblačilna tovarna s petdnevnim delovnim tednom in lastno hišo za svoje nameščence. Dobra plača. Povrnitev potnih stroškov. Starost 18 do največ 38 let. Prošnje je treba poslati na: W. Kriesemer & Co. A. G. Wassergasse 23, St. Gallen (Schweiz)

tief reduzierte Preise!

besonders grosse Auswahl!

VOM 17. 8. BIS 31. 8. 1963

KLAGENFURT, Bahnhofstrasse 37

Ob desetletnici obratovanja se priporoča

tiskarna

Tiskarske
in založniške
družbe
z o. j. Drava

ki Vam tiska in dobavi:

- vse vrste poslovnih in osebnih tiskovin,
- privlačne lepake in moderne prospekte,
- etikete (tudi v večbarvnem tisku),
- knjige in brošure, osmrtnice itd.

v najkrajšem dobavnem roku

